

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thomæ A Kempis Canonici Regvlaris Ord. S. Avgvstini De Imitatione Christi Libri Qvatvor

Thomas <von Kempen>

Antverpiæ, 1617

Liber Primvs. Admonitiones, ad spiritualem vitam vtiles.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45760](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45760)

I

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGVLARIS
Ordinis S. AVGVSTINI
DE IMITATIONE
CHRISTI
LIBER PRIMVS.

*Admonitiones, ad spiritualem
vitam utiles.*

CAPVT I.

*De imitatione Christi, & contemptu
omnium vanitatum mundi.*

I

VI sequitur me, non am-
bulat in tenebris: dicit
Dominus. Hæc sunt
verba Christi, quibus
admonemur, quatenus vitam eius &
mores imitemur, si velimus veraciter
illuminari, & ab omni cæcitate cordis
liberari. Summum igitur studium
nostrum sit, in vita Iesu Christi me-
ditari.

Ioan. 8.

A

2 Do-

2 Doctrina Christi, omnes doctrinas Sanctorum præcellit: & qui spiritum haberet, absconditum ibi manna inueniret. Sed contingit, quòd multi ex frequenti auditu Euangelij, paruum desiderium sentiunt: quia spiritum Christi non habent. Qui autem vult plenè & sapidè Christi verba intelligere; oportet, vt totam vitam suam illi studeat conformare.

3 Quid prodest tibi, alta de Trinitate disputare: si careas humilitate, vnde displiceas Trinitati? Verè alta verba, non faciunt sanctum & iustum: sed virtuosa vita, efficit Deo charum. Opto magis sentire compunctionem, quàm scire eius definitionem. Si scires totam Bibliam exterius, & omnium Philosophorù dicta: quid totum prodesset, sine charitate Dei & gratia? Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, præter amare Deum, & illi soli seruire. Ista est summa sapientia, per contemptum mundi tendere ad regna cælestia.

4 Vanitas igitur est, diuitias perituras quærere, & in illis sperare. Vanitas quoque est, honores ambire, & in altum statum se extollere. Vanitas

tas

1. Cor.
13.

Eccle. 1

TH
C

tas est, carnis desideria sequi: & illud desiderare, vnde postmodum gra- uiter oportet puniri. Vanitas est, lon- gam vitam optare, & de bona vita pa- rum curare. Vanitas est, presentem vitam solum attendere: & quae futu- ra sunt, non prauidere. Vanitas est, diligere, quod cum omni celeritate transit: & illic non festinare, vbi sem- piternum gaudium manet.

5 Memento illius frequenter pro- uerbij: quia non satiatur oculus visu: *Eccli. 1.* nec auris impletur auditu. Stude er- go cor tuum, ab amore visibilium abs- trahere, & ad inuisibilia te transfer- re. Nam sequentes suam sensualita- tem, maculant conscientiam, & per- dunt Dei gratiam.

C A P. II.

De humili sentire sui ipsius.

1 **O**MNIS homo, naturaliter sci- *Eccli. 1.*
re desiderat; sed scientia sine *& Ari.*
timore Dei, quid importat? Melior *Sto. l. 1.*
est profecto humilis rusticus, qui *Metap.*
Deo seruit; quam superbus Philoso- *s. 1.*
phus, qui se neglecto, cursum caeli

cōsiderat. Qui benè seipsum cōgno-
scit, sibi ipsi vilescit, nec laudibus de-
lectatur humanis. Si scirem omnia,
quæ in mundo sunt, & non essem in
charitate: quid me iuuaret corā Deo,
qui me iudicaturus est ex facto?

2 Quiesce, à nimio sciendi deside-
rio: quia magna ibi inuenitur distra-
ctio, & deceptio. Scientes libenter
1 Cor 8. volunt videri, & sapientes dici. Mul-
ta sūt, quæ scire, parum vel nihil ani-
mæ profunt. Et valdè insipiens est,
qui aliquibus intendit, quàm his, quæ
saluti suæ deseruiunt. Multa verba,
non satiant animam; sed bona vita, re-
frigerat mentem: & pura conscientia,
magnā ad Deum præstat confidētiam.

3 Quantò plus & meliùs scis, tan-
tò grauiùs inde iudicaberis, nisi fan-
ctiùs vixeris. Noli ergo extolli, de vlla
arte vel sciētia: sed potiùs time, de da-
ta tibi notitia. Si tibi videtur, quòd
multa scis, & satis benè intelligis: sci-
to tamen, quia sunt multò plura, quæ
Rom. 12 nescis. Noli altū sapere, sed ignoran-
tiam tuam magis fatere. Quid te vis
alicui præferre, cùm plures doctiores
te inueniantur, & magis in lege periti?

Si

Si vis vtiliter aliquid scire, & discere:
ama nesciri, & pro nihilo reputari.

4 Hæc est altissima & vtilissima le-
ctio, suiipsius vera cognitio, & despe-
ctio. De seipso nihil tenere, & de
aliis sæper benè & altè sentire, magna
sapientia est & perfectio. Si videres
alium apertè peccare, vel aliqua gra-
uia perpetrare, non deberes te tamen
meliorè æstimare: quia nescis, quàm
diu possis in bono stare. Omnes fra- *Gen. 8.*
giles sumus, sed tu neminem fragilio-
rem te ipso tenebis.

CAP. III.

De doctrina veritatis.

FELIX, quæ veritas per se docet, *Psim.*
non per figuras & voces trãseun- *93.*
tes, sed sicuti se habet. Nostra opinio,
& noster sèsus, sæpè nos fallit, & mo-
dicum videt. Quid prodest magna ca-
uillatio, de occultis & obscuris rebus, *Ecli. 3.*
de quibus nec arguemur in iudicio,
quia ignorauimus? Grandis insipien-
tia, quòd neglectis vtilibus & necessa-
riis, vltrò intendimus curiosis & dam- *Psalm.*
nosus: oculos habentes, non videmus. *113.*

2 Et quid curæ nobis, de generibus & speciebus? Cui æternum Verbum loquitur, à multis opinionibus expeditur. Ex vno verbo omnia, & vnum loquuntur omnia: & hoc est principium, quod & loquitur nobis. Nemo sine illo intelligit, aut rectè iudicat. Cui omnia vnū sunt, & omnia ad vnum trahit, & omnia in vno videt; potest stabilis corde esse, & in Deo pacificus permanere. O veritas Deus, fac me vnum tecum, in charitate perpetua. Tædet me sæpè, multa legere & audire: in te est totum, quod volo & desidero. Taceant omnes doctores: sileant vniuersæ creaturæ, in conspectu tuo; tu mihi loquere solus.

Matth.
11. &
Luce
10.

3 Quantò aliquis magis sibi vnitus, & interiùs simplicatus fuerit, tantò plura & altiora, sine labore intelligit; quia desuper lumen intelligentiæ accipit. Purus, simplex, & stabilis spiritus, in multis operibus non dissipatur: quia omnia ad Dei honorem operatur, & in se otiosus, ab omni propria exquisitione esse nititur. Quis te magis impedit & molestat quam
tua

tua immortificata affectio cordis ?
 Bonus & deuotus homo opera sua
 priùs intus disponit, quæ foris age-
 re debet. Nec illa trahunt eum, ad
 desideria vitiosæ inclinationis, sed ip-
 se inflectit ea, ad arbitrium rectæ ra-
 tionis. Quis habet fortius certamen,
 quàm qui nititur vincere seipsum. Et
 hoc deberet esse negotium nostrum;
 vincere videlicet seipsum, & quoti-
 die seipso fortiorem fieri, atque in
 melius aliquid proficere.

4 Omnis perfectio in hac vita,
 quamdam imperfectionem sibi habet
 annexam; & omnis speculatio nostra,
 quadam caligine non caret. Humilis
 sui cognitio, certior via est ad Deum,
 quàm profunda scientiæ inquisitio.
 Non est culpanda scientia, aut quæli-
 bet simplex rei notitia, quæ bona est
 in se considerata, & à Deo ordinata:
 sed præferenda est semper bona con-
 scientia, & virtuosa vita. Quia verò,
 plures magis student scire, quàm be-
 nè viuere: ideò sæpè errant, & plenè
 nullum vel modicū fructum ferunt.

5 O si tantam adhiberent diligen-
 tiam, ad extirpanda vitia, & virtutes

inferendas, sicuti ad mouendas quæ-
 stiones: non fieret tanta mala & scan-
 dala in populo, nec tanta dissolutio
 in cœnobiis. Certè adueniente die
 iudicij, non quæretur à nobis, quid
 legimus, sed quid fecimus: nec quàm
 benè diximus, sed quàm religiosè
 viximus. Dic mihi, vbi sunt modò
 omnes illi domini & magistri, quos
 benè nouisti, dum adhuc viuerent, &
 studiis florere? Iam eorum præbē-
 das, alij possident; & nescio, vtrùm de
 eis recogitant. In vita sua aliquid esse
 videbantur, & modò de illis taceretur.

Eccle. 2. 6 O quàm citò transit gloria mun-
 di? Vtinam vita eorum, scientiæ ip-
 sorum concordasset: tunc benè stu-
 duissent, & legissent. Quàm multi

Tit. 1. pereunt, per vanam scientiam in sæ-
 culo, qui parum curant de Dei serui-

Rom 1. tio! Et quia magis eligunt magni esse
 quàm humiles, ideò euanescent in
 cogitationibus suis. Verè magnus est,
 qui magnam habet charitatem. Verè

Mat. 18
& 23. magnus est, qui in se paruus est, &
Phil. 3. pro nihilo omne culmen honoris du-
 cit. Verè prudens est, qui omnia ter-
 rena arbitratur vt stercora, vt Chri-

stum

stum lucrifaciat. Et verè benè doctus est, qui Dei voluntatem facit, & suam voluntatem relinquit.

CAP. IIII.

De providentia in agendis.

NON est credendum omni verbo, nec instinctui; sed cautè & longanimiter, res est secùdùm Deum ponderanda. Proh dolor, sæpè malum faciliùs quàm bonum, de alio creditur & dicitur, ita infirmi sumus. Sed perfecti viri, non facilè credunt omni enarranti: quia sciunt infirmitatem humanam, ad malum proclivam, & in verbis satis labilem.

2 Magna sapientia, nō esse præcipi-
tem in agendis, nec pertinaciter in propriis stare sensibus. Ad hanc etiã pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere: nec audita vel credita, mox ad aliorũ aures effundere. Cum sapiente & cōscientioso viro, cōsili-
um habe: & quære potiùs à meliore instrui, quàm tuas adinventiones sequi. Bona vita, facit hominem sapientem secùdùm Deum, & expertum in mul-

A 5 tis.

1. Ioan.

4.

Gen. 8.

Iac. 3.

Pro. 19.

Pro. 17.

Prouer.

12.

Pro. 15.

Eccl. I.

tis. Quantò quis in se humilior fuerit, & Deo subiectior: tantò in omnibus erit sapientior, & pacatior.

CAP. V.

De lectione sanctarum Scripturarum.

VERITAS est in Scripturis sanctis quærenda, nō eloquentia. Omnis Scriptura sacra, eo spiritu debet legi, quo facta est. Quærere potius debemus, vtilitatem in Scripturis, quàm subtilitatem sermonis. Ita libenter deuotos & simplices libros legere debemus, sicut altos & profundos. Non te offendat auctoritas scribentis, vtrùm parua vel magnae litteraturæ fuerit; sed amor puræ veritatis, te trahat ad legendum. Non quæras, quis hoc dixerit; sed quid dicatur, attende.

2 Homines transeunt, sed veritas Domini manet in æternum. Sine personarum acceptione, variis modis loquitur nobis Deus. Curiositas nostra sæpè nos impedit, in lectione Scripturarum: quum volumus intelligere & discutere, vbi simpliciter esset trans-

Pf. 116.

& Luca

21.

Rom. 2

& 10.

& Col.

3.

transeundum. Si vis profectum haurire, lege humiliter, simpliciter, & fideliter: nec vniquam velis habere nomen scientiæ. Interroga libenter, & *Prou. I.* audi tacens verba Sanctorum: nec *¶ II.* displiceant tibi parabola seniorum, sine causa enim non proferuntur.

CAP. VI.

De inordinatis affectionibus.

I. **Q**VANDO CVMQVE homo, aliquid inordinatè appetit, statim in se inquietus fit. Superbus & auarus, numquam quiescunt: pauper & humilis spiritu, in multitudine pacis conuersantur. Homo, qui necdum perfectè in se mortuus est, citò tentatur, & vincitur in paruis & vilibus rebus. Infirmus in spiritu, & quodammodò adhuc carnalis, & ad sensibilia inclinatus, difficulter se potest à terrenis desideriis ex toto abstrahere. Et ideò sæpè habet tristitiam, quum se subtrahit: leuiter etiam indignatur, si quis ei resistit.

2 Si autem profectus fuerit, quod concupiscit, statim ex reatu conscien-

tia grauatur: quia sequutus est passionem suam, quæ nihil iuuat ad pacem, quam quæsiuit. Resistendo igitur passionibus, inuenitur pax vera cordis, nõ autem eis seruiendo. Non est ergo pax, in corde hominis carnalis: non in homine exterioribus dedito, sed in feruido & spirituali.

CAP. VII.

De vana spe, & elatione fugienda.

Iere. 17. **1** VANVS est, qui spem suam ponit in hominibus, aut in creaturis. Non te pudeat aliis seruire, amore Iesu Christi: & pauperem, in hoc sæculo videri. Non stes super te ipsum, sed in Deo spem tuam cõstitue. *Pf. 30.* Fac, quod in te est, & Deus aderit bonæ voluntati tuæ. *Iere. 9.* Non confidas in tua scientia, vel astutia cuiuscumque viuentis: sed magis in Dei gratia, qui adiuuat humiles, & de se præsumentes humiliat.

2 Ne glorieris in diuitiis, si adsunt; nec in amicis, quia potentes sunt; sed in Deo, qui omnia præstat, & seipsum super omnia dare desiderat. Non

te

te extollas, de magnitudine vel pulchritudine corporis, quæ modica infirmitate, corrumpitur & defœdatur. Non placeas tibi ipsi, de habilitate aut ingenio tuo: ne displiceas Deo, cuius est totum quidquid boni naturaliter habueris.

3 Non te reputes aliis meliorem, *Exod. 3.*
 ne fortè coram Deo deterior habeas. *Eccl. 12.*
 ris, qui scit, quid est in homine. Non *Iob 9.*
 superbias de operibus bonis: quia aliter sunt iudicia Dei, quàm hominum: cui sæpè displicet, quod hominibus placet. Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, vt humilitatem conserues. Non nocet, si omnibus te supponas: nocet autem plurimum, si vel vni te præponas. Iugis pax cum humili: in corde autem superbi, zelus & indignatio frequens.

CAP. VIII.

De cauenda nimia familiaritate.

1 **N**ON omni homini, reueles cor *Eccle. 8.*
 tuum: sed cum sapiente & timente Deum, age causam tuam. Cum iuuenibus & extraneis, rarus esto.

A 7 Cum

Cum diuitibus noli blandire, & corā magnatis non libenter appareas. Cum humilibus & simplicibus, cum deuotis & morigeratis sociare: & quæ ædificationis sunt, pertracta. Non sis familiaris alicui mulieri: sed in communi, omnes bonas mulieres Deo commenda. Soli Deo & Angelis eius, opera familiaris esse, & hominum notitiam deuota.

2 Charitas habenda est ad omnes, sed familiaritas non expedit. Quandoque accidit, vt persona ignota, ex bona fama luceat: cuius tamen præsentia oculos intuentium offuscat. Putamus aliquando aliis placere, ex coniunctione nostra: & incipimus magis displicere, ex morum improbitate, in nobis considerata.

CAP. IX.

De obedientia & subiectione.

I VALDE magnum est, in obedientia stare, sub prælato uiuere, & sui iuris non esse. Multo tutius est, stare in subiectione, quam in prælatura. Multi sunt sub obedientia,

tia, magis ex necessitate, quàm ex charitate: & illi pœnam habent, & leuiter murmurant. Nec libertatem mentis acquirant; nisi ex toto corde, propter Deum se subiiciant. Curre hîc vel ibi: non inuenies quietem, nisi in humili subiectione, sub prælati regimine. Imaginatio locorum & mutatio, multos fefellit.

2 Verum est, quòd vnusquisque libenter agit pro sensu suo; & inclinatur ad eos magis, qui secum sentiunt. Sed si Deus est inter nos, necesse est, vt relinquamus etiam quandoque nostrum sentire, propter bonum pacis. Quis est ita sapiens, qui omnia plenè scire potest? Ergo, noli nimis in sensu tuo confidere: sed velis etiam libenter, aliorum sensum audire. Si bonum est tuum sentire, & hoc ipsum propter Deum dimittis, & alium sequeris, magis ex inde proficies.

3 Audiui enim sæpè, securius esse audire & accipere consilium, quàm dare. potest etiam contingere, vt bonum sit vniuscuiusque sentire: sed nolle aliis acquiescere, quum id ratio,
aut

16 DE IMITATIONE
aut causa postulat, signum est super-
biae & pertinaciae.

C A P. X.

De cauenda superfluitate verborum.

Mat. 4. 1 **C**AVEAS tumultum hominum,
et 14. quantum potes: multum enim
Ioan. 6. impedit tractatus saecularium gesto-
rum, etiam si simplici intentione pro-
ferantur. Citò enim inquinamur va-
nitate, & captiuamur. Vellem me plu-
ries tacuisse, & inter homines non
fuisse. Sed quare tam libenter loqui-
mur, & inuicem fabulamur: cum ta-
men rarò, sine læsione conscientiae,
ad silentium redimus? Ideò tam li-
benter loquimur: quia per mutuas lo-
cutiones, ab inuicem consolari quæri-
Mat. 7. mus: & cor diuersis cogitationibus fa-
Rom. 2. rigatū, optamus reuelare. Et multum
libenter de his, quæ multum diligi-
mus, vel cupimus, vel quæ nobis con-
traria sentimus, libet loqui & cogitare.
2 Sed proh dolor, sæpè inaniter &
frustrà. Nam hæc exterior consola-
tio, interioris & diuinæ cōsolationis,
non modicum detrimentum est. Ideò
vigi-

vigilandum est, & orandum, ne tempus otiosè transeat. Si loqui licet & expedit, quæ ædificabilia sunt, loquere. Malus vsus, & negligentia profectus nostri, multum facit ad incustodiam oris nostri. Iuuat tamen non parum, ad profectum spirituales, deuota spiritualium rerum collatio: maximè vbi pares animo & spiritu, in *Act. 1.*
Deo sibi sociantur. *Ro. 15.*

CAP. XI.

De pace acquirenda, & zelo proficiendi.

MULTAM possemus pacè habere, si non vellemus nos, cum aliorum dictis & factis, & quæ ad nostram curam non spectant, occupare. Quomodo potest ille diu in pace manere, qui alienis curis se intermiscet? qui occasiones forinsecus querit? qui parum vel rarè se intrinsecus colligit? Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt.

2. Quare quidam Sanctorum, tam perfecti & contemplatiui fuerunt? Quia omnino seiplos mortificare, ab
omni-

omnibus terrenis desideriis, studuerunt: & ideò totis medullis cordis, Deo inhærere, atque liberè sibi vacare, potuerunt. Nos nimium occupamur propriis passionibus, & de transitoriis nimis sollicitamur. Rarò etiam vnum vitium perfectè vincimus, & ad quotidianum profectum, non accendimur: ideò frigidi, & tepidi remanemus.

3 Si essemus nobisipsis perfectè mortui, & interiùs minimè implicati: tunc possemus etiam diuina sapere, & de caelesti contemplatione aliquid experiri. Totum & maximum impedimentum est, quia non sumus à passionibus & concupiscentiis liberi: nec perfectam Sanctorum viam, conamur ingredi. Quando etiam modicum aduersitatis occurrit, nimis citò deiicimur, & ad humanas consolationes conuertimur.

4 Si niteremur, sicut viri fortes, stare in prælio: profectò auxilium Domini super nos, videremus de caelo. Ipse enim certantes, & de sua gratia sperantes, paratus est adiuuare: qui nobis certandi occasiones procurat, vt
vin-

vincamus. Si tantum in istis exterioribus obseruantis, profectum religionis ponimus, citò finem habebit deuotio nostra. Sed ad radicem, securim ponamus: vt purgati à passionibus, pacificam mentem possideamus.

5 Si omni anno, vnum vitium extirparemus, citò viri perfecti efficeremur. Sed modò è contrario, sapè sentimus; vt meliores & puriores in initio conuersionis, nos fuisse inueniamus, quàm post multos annos professionis. Feruor & profectus noster, quotidie deberet crescere; sed nunc pro magno videtur, si quis primi feruoris partem, posset retinere. Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere, cum leuitate & gaudio.

6 Graue est assueta dimittere, sed grauius est contra propriam voluntatem ire. Sed si non vincis parua & leuia, quãdo superabis difficiliora? Resiste in principio inclinationi tuæ, & malam dedisce consuetudinem: ne fortè paulatim, ad maiorem te ducat difficultatem. O si aduerteres, quantum tibi pacem, & aliis lætitiã faceres,

res, teipsum benè habendo, puto, quòd sollicitior esses, ad spiritualem profectum.

C A P. XII.

De utilitate aduersitatis.

BONVM nobis est, quòd aliquando habemus aliquas grauitates & contrarietates; quia sæpè hominem ad cor reuocant, quatenus se in exilio esse cognoscat, nec spem suam in aliqua re mundi ponat. Bonum nobis est, quòd patiamur quandoque contradictores, & quòd malè & imperfectè de nobis sentiantur, etiã si benè agimus & intendimus. Ista sæpè iuuant ad humilitatem, & à vana gloria nos defendunt. Tunc enim meliùs interiorè testem Deũ quærimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, & non benè nobis creditur.

2 Ideò deberet se homo in Deo taliter firmare, vt non esset ei necesse, multas humanas consolationes quærere. Quando homo bonæ voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur: tunc Deum sibi

sibi magis necessarium intelligit, sine quo nihil boni se posse deprehendit. Tunc etiam tristatur, gemit, & orat pro miseris, quas patitur. Tunc tæder eum diutiùs viuere, & mortem optat venire: vt possit dissolui, & cum Christo esse. Tunc etiam benè aduertit, perfectam securitatem & plenam pacem, in mundo non posse constare.

CAP. XIII.

De tentationibus resistendis.

QUAMDIU in mundo viuimus, sine tribulatione & tentatione esse non possumus. Vnde in Iob scriptum est: Tentatio est vita humana super terram. Ideò vnusquisque sollicitus esse deberet circa tentationes suas, & vigilare in orationibus: ne diabolus locum inueniret decipiendi, qui numquam dormitat, sed circuit quærens, quem deuoret. Nemo tam perfectus est & sanctus, qui non habeat aliquando tētationes, & plenè eis carere non possumus.

2 Sunt tamen tentationes homini sepè valdè vtilis, licet molestæ sint & gra-

gra-

graues; quia in illis homo humiliatur, purgatur, & eruditur. Omnes Sancti, per multas tribulationes & tentationes, transierunt & profecerunt. Et qui tentationes sustinere nequiverunt, reprobi facti sunt, & defecerunt. Non est aliquis ordo tam sanctus, nec locus tam secretus, vbi non sint tentationes vel aduersitates.

3 Non est homo securus à tentationibus totaliter, quàm diu vixerit: quia in nobis est, vnde tentamur, ex quo in cōcupiscentia nati sumus. Vna tentatione seu tribulatione recedente, alia superuenit: & semper aliquid ad patiendum habebimus, nam bonum felicitatis nostræ perdidimus. Multi quærunt tentationes fugere, & grauiùs incidunt in eas. Per solam fugam non possumus vincere, sed per patientiam & veram humilitatē, omnibus hostibus efficimur fortiores.

4 Qui tātummodò exteriùs declinat, nec radicem euellit, parum proficiet: imò citiùs ad eum tentationes redient, & peius sentiet. Paulatim, & per patientiã cum longanimitate (Deo iuuante) meliùs superabis, quàm cum du-

duritia & importunitate propria. Sæpius accipe consilium in tentatione, & cum tentato noli duriter agere: sed consolationemingere, sicut tibi optares fieri.

§ Initium omnium malarum tentationum, inconstantia animi, & parua ad Deum confidentia. Quia sicut nauis sine gubernaculo, hinc inde à fluctibus impellitur; ita homo remissus, & suum propositum deserens, variè tentatur. Ignis probat ferrum, & tentatio hominem iustum. Nescimus sæpè, quid possumus: sed tentatio aperit, quid sumus. Vigilandum est tamen, præcipuè circa initium tentationis: quia tunc facilius hostis vincitur, si ostium mentis nullatenus intrare sinitur: sed extra limen, statim vt pulsauerit, illi obuiatur. Vnde quidam dixit:

Principis obsta, serò medicina paratur.

Nam primò occurrit menti simplex cogitatio: deinde fortis imaginatio: postea delectatio, & motus prauus, & assensio. Sicque paulatim ingreditur hostis malignus ex toto, dum illi non resistitur in principio. Et quanto diutius, ad resistendum quis torpuerit: tantò

*Quid.
lib. 1. de
remed.
amoris.*

tantò in se quotidie debilior fit, & hostis contra eum potentior.

6 Quidam in principio conuersionis suæ, grauiores tentationes patiuntur; quidam autem in fine. Quidam verò, quasi per totam vitam suam, malè habent. Nonnulli satis leniter tentantur, secundùm diuinæ ordinationis sapientiam & æquitatem; quæ statum & merita hominum pensat, & cuncta ad electorum suorum salutem præordinat.

7 Ideò non debemus desperare, quum tentamur: sed eò feruentius Deum exorare, quatenus nos in omni tribulatione dignetur adiuuare: qui utique secundùm dictum Pauli, talem faciet cum tentatione prouentum, ut possimus sustinere. Humiliemus ergo animas nostras sub manu Dei, in omni tentatione & tribulatione: quia humiles spiritu saluabit, & exaltabit.

8 In tentationibus & tribulationibus, probatur homo, quantum profecit, & ibi maius meritum existit, & virtus melius patescit. Nec magnum est, si homo deuotus sit & feruidus, quum grauitatem non sentit: sed si tempore
aduer-

aduersitatis, patienter se sustinet, spes magni profectus erit. Quidam à magnis tentationibus custodiuntur, & in paruis quotidianis sæpè vincuntur: vt humiliati, nunquam de se ipsis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

CAP. XIII.

De temerario iudicio vitando.

1 **A**d te ipsum oculos reflecte, & Mat. 7.
 aliorum facta caueas iudicare. Rom. 15
 In iudicando alios, homo frustra labo- Eccle. 3.
 rat, sapiùs errat, & leuiter peccat: seip-
 sum verò iudicando & discutiendo,
 semper fructuosè laborat. Sicut no-
 bis res cordi est, sic de ea frequenter iu-
 dicamus: nam verum iudicium, pro-
 pter priuatum amorem, faciliter per-
 dimus. Si DEVS semper esset pura in-
 tentio nostri desiderij, non tam facili-
 ter turbaremur, pro resistantia sensus
 nostri.

2 Sed sæpè aliquid ab intra latet, vel
 etiam ab extra concurrit, quod nos
 etiam pariter trahit. Multi occultè se-
 ipsos quærunt, in rebus quas agunt, &

B ne-

nesciunt. Videntur etiam in bona pace stare, quando res pro eorum velle fiunt, & sentire. Si autem aliter fit quam cupiunt, citò mouentur & tristes fiunt.

Mat. 12. *Luc. 12.* Propter diuersitatem sensuum & opinionum, satis frequenter oriuntur diffensiones, inter amicos & ciues, inter religiosos & deuotos.

Ier. 13. 3 Antiqua consuetudo difficulter relinquitur: & ultra proprium videre, nemo libenter ducitur. Si rationi tuæ magis inniteris vel industriæ, quam virtuti subiectiuæ Iesu Christi, rarò & tardè eris homo illuminatus; quia Deus vult nos sibi perfectè subiici, & omnem rationem per inflammatum amorem transcendere.

CAP. XV.

De operibus ex charitate factis.

Mat. 18 1 **P**RO nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione, aliquod malum est faciendum: sed pro utilitate tamen indigētis, opus bonum liberè aliquando intermittendum est, aut etiam pro meliori mutandum. Hoc enim factò, opus bonum non destruitur.

tur, sed in melius commutatur. Sine
 charitate, opus externū nihil prodest: *1. Cor.*
 quidquid autem ex charitate agitur, *13.*
 quantumcumque etiam paruum sit &
 despectum, totum efficitur fructuo-
 sum. Magis siquidem Deus pensat ex
 quanto quis agit, quàm quantum
 facit. Multum facit, qui multum *Luce 7.*
 diligit.

2 Multum facit, qui rem benè facit.
 Benè facit, qui magis communitati, *Phil. 2.*
 quàm suæ volūtati seruit. Sæpè vide-
 tur esse charitas, & est magis carnali-
 tas: quia naturalis inclinatio, propria
 voluntas, spes retributionis, affectus
 commoditatis, rarò abesse volunt.

3 Qui veram & perfectam charita- *Phil. 2.*
 tem habet, in nulla re seipsum quærit; *1.*
 sed DEI solummodò gloriam, in om- *Cor. 13.*
 nibus fieri desiderat. Nulli etiam in-
 videt, quia nullum priuatum gaudium
 amat; nec in seipso vult gaudere, sed in
 Deo, super omnia bona, optat beatifi- *Ps 17.*
 cari. Nemini aliquid boni attribuit, *124.*
 sed totaliter ad Deum refert, à quo fi-
 naliter omnia procedunt, in quo fi-
 naliter omnes Sancti fruibiliter quie-
 scunt. O qui scintillam haberet veræ

charitatis, profectò omnia terrena sentiret plena fore vanitatis.

CAP. XVI.

De sufferentia defectuum aliorum.

I QVÆ homo in se, vel in aliis emendare non valet, debet patienter sustinere, donec DEVS aliter ordinet. Cogita, quia sic fortè melius est, pro tua probatione & patientia, sine qua non sunt multùm ponderanda merita nostra. Debes tamen, pro talibus impedimentis supplicare: vt Deus tibi dignetur subuenire, & possis benignè portare.

Mat. 6.
Luc. 11.

2 Si quis semel aut bis admonitus, non acquiescit, noli cum eo contendere; sed totum Deo committe, vt fiat voluntas eius, & honor, in omnibus seruis suis, qui scit benè mala in bonum conuertere. Stude patiens esse in tolerando aliorum defectus, & qualescunque infirmitates; quia & tu multa habes, quæ ab aliis oportet tolerari. Si non potes te talem facere, qualem vis; quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum? Libenter habemus

1. Thes.
5. &
Gal. 6.

mus

mus alios perfectos, & tamen proprios non emendamus defectus.

3 Volumus, quòd alij strictè corrigantur, & ipsi corrigi nolumus. Displicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari, quod petimus. Alios restringi per statuta volumus, & ipsi nullatenus patimur ampliùs cohiberi. Sic ergo patet, quàm rarò proximum, sicut nosipfos pensamus. Si essent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

4 Nunc autem Deus sic ordinavit, *Gal. 6.*
 vt discamus alter alterius onera portare: quia nemo sine defectu, nemo sine onere, nemo sibi sufficiens, nemo sibi satis sapiens: sed oportet nos inuicem *1. Thef*
 portare, inuicem consolari, pariter ad- *s. & 1*
 iuuare, instruere, & admonere. *Cor. 12.* Quan-
 tæ autem virtutis quisque fuerit, me-
 liùs patet occasione aduersitatis. Oc-
 casiones namque hominem fragilem
 non faciunt, sed qualis sit, ostendunt.

CAP. XVII.

De monastica vita.

Gal. 6. **I**PORTET quòd discas te ipsum
in multis frangere, si vis pacem
& concordiam, cum aliis tenere. Non
est paruum in monasteriis, vel in con-
gregatione habitare, & inibi sine que-
rela conuersari, & vsque ad mortem
fidelis perseuerare. Beatus, qui ibidem
Luc 16. benè vixit, & feliciter consummauit.
Si vis debitè stare & proficere, teneas
te tamquam exulem peregrinum su-
per terram. Oportet te stultum fieri
propter Christum, si vis religiosam
ducere vitam.

1 Pet. 2 2. **H**abitus & tonsura, modicum con-
fert: sed mutatio morum, & integra
mortificatio passionum, verum faciunt
religiosum. Qui aliud quærit quàm
Eccle. 1.
& Ec- pure Deum, & animæ suæ salutem,
eli. 1. non inueniet nisi tribulationem & do-
lorem. Non potest etiam diu stare pa-
cificus, qui non nititur esse minimus,
& omnibus subiectus.

Mat. 20 3. **A**d seruiendum venisti, non ad re-
gendum: ad patiendū & laborandum,
scias

scias te vocatum, non ad otia dum
vel fabulandum. Hic ergo probantur
homines, sicut aurum in fornace. Hic
nemo potest stare, nisi ex toto corde,
se voluerit propter Deum humiliare.

CAP. XVIII.

De exemplis sanctorum Patrum.

INT VERE sanctorum Patrum vi- *Heb. 11*
uida exépla, in quibus vera perfe-
ctio, refulsit & religio, & videbis, quã
modicum sit, & pænè nihil, quod nos
agimus: Heu, quid est vita nostra, si il-
lis fuerit comparata? Sancti & amici
Christi, Domino seruiert in fame
& siti, in frigore & nuditate, in labore
& fatigatione, in vigiliis & ieiuniis, in
orationibus & meditationibus san-
ctis, in persecutionibus & oppro-
briis multis.

2 O quàm multas & graues tribula-
tiones, passi sunt Apostoli, Martyres,
Confessores, Virgines, & reliqui om-
nes, qui Christi vestigia voluerunt se-
qui. Nam animas suas in hoc mundo *1o^m 12.*
oderunt, vt in aeternã vitam eas possi-
derent. O quàm strictam & abdicatam *Mat 7.*

B 4 vitam

vitam, sancti Patres in eremo duxerunt? quàm longas & graues tentationes pertulerunt? quàm frequenter ab inimico vexati sunt? quàm crebras & feruidas orationes Deo obtulerunt? quàm rigidas abstinentias peregerunt? Quàm magnum zelum & feruorem, ad spiritualem profectum habuerunt? Quàm forte bellum, aduersus edomationem vitiorum gesserunt? Quàm puram & rectam intentionem ad Deum tenuerunt? Per diem laborabant, & noctibus orationi diutinæ vacabant: quamquam laborando, ab oratione mentali, minimè cessarent.

3 Omne tempus utiliter expendebant; omnis hora ad vacandum Deo breuis videbatur: & præ magna dulcedine contemplationis, etiam obliuioni tradebatur, necessitas corporalis refectionis. Omnibus diuitiis, dignitatibus, honoribus, amicis & cognatis, renuntiabant: nil de mūdo habere cupiebant, vix necessaria vitæ sumebant: corpori seruire, etiam in necessitate dolebant. Pauperes igitur erant rebus terrenis, sed diuites valdè in gratia & virtutibus. Foris egebant, sed intùs gratiā &

Mat. 19

& consolatione diuina, reficiebantur.

4 Mundo erant alieni, sed Deo proximi ac familiares amici. Sibiipsis videbantur tamquam nihili, & huic mundo despecti: sed erant in oculis Dei pretiosi & dilecti. In vera humilitate stabant, in simplici obedientia vivebant, in charitate & patientia ambulabant: & ideò quotidie in spiritu proficiebant, & magnam apud Deum gratiam obtinebant. Dati sunt in exemplum omnibus religiosis: & plus prouocare nos debent ad benè proficiendum, quàm tepidorum numerus ad relaxandum.

5 O quantus feruor omnium religiosorum, in principio suæ sanctæ institutionis fuit? O quanta deuotio orationis? quanta æmulatio virtutis? quàm magna disciplina viguit? quanta reuerentia & obedientia, sub regula magistri, in omnibus effloruit? Testantur adhuc vestigia derelicta, quòd verè viri sancti & perfecti fuerunt: qui tam strenuè militantes, mundum suppedi-
tauerunt. Iam magnus putatur, si quis transgressor non fuerit: si quis, quod accepit, cum patiētia tolerare potuerit.

6 Och teporis & negligentia status nostri, quòd tam citò declinamus à pristino feruore; & iam tædet viuere, præ lassitudine & tepore! Vtinam in te penitùs non dormiret profectus virtutum, qui multa sapiùs exempla vidisti deuotorum.

CAP. XIX.

De exercitiis boni religiosi.

VITA boni religiosi, omnibus virtutibus pollere debet: vt sit talis interiùs, qualis videtur hominibus exteriùs. Et meritò, multò plus debet esse intus, quàm quod cernitur foris: quia inspector noster est Deus, quem summoperè reuereri debemus, vbicumque fuerimus, & tamquam angeli in còspectu eius mundi incedere. Omni die renouare debemus propositum nostrum, & ad feruorem nos excitare: quasi hodie primùm, ad conuersionem venissemus, atque dicere, Adiuua me Domine Deus, in bono proposito, & sancto seruitio tuo: & da mihi nunc hodie perfectè incipere, quia nihil est, quod hætenus feci.

Mat. 5.

Psal. 33

Heb 4.

Psal. 15.

2 Secur-

2 Secundum propositum nostrum, cursus profectus nostri: & multa diligentia opus est, benè proficere volèti. Quod si fortiter proponens, sæpè deficit: quid ille, qui rarò aut minùs fixè, aliquid proponit? Variis tamen modis contingit, desertio propositi nostri: & leuis omisso exercitiorù, vix sine aliquo dispendio transit. Iustorum propositum, in gratia Dei potiùs, quàm in propria sapientia pender: in quo & semper cõfidunt, quidquid arripiunt. Nam homo proponit, sed Deus disponit, nec est in homine via eius. *Prov. 16*

3 Si pietatis causa, aut fraternæ utilitatis proposito, quandoque consuetum omittitur exercitium, facilè postea poterit recuperari. Si autem tædio animi aut negligentia, faciliter relinquitur, satis culpabile est, & nociuum sentietur. Conemur quantum possumus, adhuc leuiter deficiemus in multis. Semper tamen aliquid certi proponendum est, & contra illa præcipuè, quæ ampliùs nos impediunt. Exteriora nostra & interiora pariter, nobis scrutanda sunt & ordinanda, quia vtraque expediunt ad profectum. *Eccle. 7.*

4 Si non continuè te vales colligere, saltem interdum: & ad minus semel in die, manè videlicet, aut vesperè. *Deut. 4.* Manè propone, vesperè discute mores tuos; qualis hodie fuisti in verbo, opere, & cogitatione: quia in his sepiùs forsitan offendisti Deū & proximum. Accinge te sicut vir, contra diabolicas nequitas: frena gulam, & omnem carnis inclinationem faciliùs frenabis. Numquam sis ex toto ociosus: sed aut legens, aut scribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid utilitatis pro communi laborans. Corporalia tamen exercitia, discretè sunt agenda, nec omnibus æqualiter assumenda.

5 Quæ communia non sunt, non sunt foris ostendenda: nam in secreto, tutiùs exercentur priuata. Cauendum tamen, ne piger sis ad communia, & ad singularia promptior: sed expletis integrè & fideliter debitis & iniunctis, si iam vltra vacat, redde te tibi, prout deuotio tua desiderat. Non possunt omnes habere vnum exercitium: sed aliud isti, aliud illi, magis deseruit. Etiam pro temporis cōgruentia, diuersa placent exercitia: quia alia in festis, alia in
feria-

feriatis, magis sapiunt diebus. Aliis ind gemus tempore tentationis, & aliis tempore pacis & quietis. Alia, quum tristamur, libet cogitare: & alia, quum læti in Domino fuerimus.

6 Circa principalia festa, renouanda sunt bona exercitia: & Sanctorum suffragia feruentius imploranda. De festo in festum proponere debemus, quasi tunc de hoc seculo migraturi, & ad æternum festum peruenturi. Ideoque sollicitè nos præparare debemus in deuotis temporibus, & deuotius conuersari, atque omnem obseruantiam strictius custodire, tamquam in breui præmium laboris nostri à Deo percepturi.

7 Et si dilatum fuerit, credamus nos minùs benè præparatos, atque indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ reuelabitur in nobis tempore præfinito: & studeamus nos melius ad exitum præparare. Beatus seruus (ait Euangelista Lucas) quem, cum venerit Dominus, inuenerit vigilantem. Amen dico vobis, super omnia bona sua, constituet eum.

Rom. 8.

Luc. 12.

Mat. 14

CAP. XX.

De amore solitudinis, & silentij.

Eccle. 3. 1 **Q**VÆRE aptum tempus vacan-
di tibi, & de beneficiis Dei fre-
quenter cogita. Relinque curiosa. Ta-
les perlege materias, quæ cōpunctio-
nem magis præstant, quàm occupatio-
nem. Si te subtraxeris à superfluis lo-
quutionibus & otiosis circuitationibus,
nec non à nouitatibus & rumoribus
audiendis; inuenies tempus sufficiens
& aptum, pro bonis meditationibus
Heb. 11 insistēdis. Maximi Sanctorum huma-
na consortia, vbi poterant, vitabant, &
Deo in secreto viuere eligebant.

Seneca 2 Dixit quidā: Quoties inter homi-
epist. 7. nes fui, minor homo redij: Hoc sepius
experimur, quando diu cōfabulamur.
Facilius est omnino tacere, quàm ver-
bo non excedere. Facilius est domi la-
tere, quàm foris se posse sufficienter
Mat. 4. custodire. Qui igitur intendit ad in-
teriora & spiritualia peruenire, oportet eum cum Iesu à turba declinare.
Nemo securè apparet, nisi qui liben-
Eccle. 3. ter latet. Nemo securè loquitur, nisi
qui

qui libèter tacet. Nemo securè præst, nisi qui libenter subest. Nemo securè præcipit, nisi qui benè obedire didicit.

3 Nemo securè gaudet, nisi bonæ cōscientiæ in se testimoniū habeat. Semper tamen Sanctorum securitas, plena timoris Dei extitit. Nec eò minùs solliciti, & humiles in se fuerunt, quia magnis virtutibus & gratia emicuerunt. Pravorum autem securitas, ex superbia & præsumptione oritur, & in fine in deceptionem sui ipsius vertitur. Numquam promittas tibi securitatem in hac vita, quamuis bonus videaris cœnobita, aut deuotus eremita.

4 Sæpè meliores in æstimatione hominum, grauiùs periclitati sunt, propter suam nimiam confidentiam. Vnde multis vtilius est, vt non penitùs tentationibus careant, sed sæpiùs impugnentur; ne nimiùm securi sint: ne fortè in superbiam eleuentur; ne etiam ad exteriores consolationes, licentiùs declinent. O qui numquam transitoriam lætitiā quæreret: qui numquam cum mundo se occuparet, quàm bonam cōscientiam seruaret? O qui omnem vanam solitudinem amputaret,
&

& dumtaxat salutaria ac diuina cogitaret, & totam spem suam, in Deo constitueret, quàm magnam pacem & quietem possideret!

5 Nemo dignus est cælesti consolatione, nisi diligenter se exercuerit, in sancta compunctione. Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi, sicut scriptum est: *Psal. 4.* In cubilibus vestris compungimini. In cella inuenies, quod de foris sapiùs amittes. Cella continuata dulcescit, & malè custodita tædium generat. Si in principio conuersionis tuæ, benè eam incolueris & custodieris, erit tibi postea dilecta amica, & gratissimum solatium.

6 In silentio & quiete, proficit anima deuota, & discit abscondita Scripturarum. Ibi inuenit fluentia lachrymarum, quibus singulis noctibus se lauet & mundet: vt conditori suo tantò familiarior fiat, quantò longiùs ab omni sæculari tumultu degit. Qui ergo se abstrahit à notis & amicis, approximabit illi Deus, cum Angelis sanctis. Melius est latère, & sui curam agere: quàm se neglecto, signa facere.

Lauda-

Laudabile est homini religioso, raro foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

7 Quid vis videre, quod non licet habere? Transit mundus, & concupiscentia eius. Trahunt desideria sensualitatis ad spatiandum: sed quum hora transierit, quid nisi grauitatem conscientiae, & cordis dispersionem reportas? Lætus exitus, tristem sepè reditum *Prov. 14* parit: & læta vigilia serotina, triste mane facit. Sic omne carnale gaudium, blandè intrat: sed in fine, mordet & *Eccle. 1.* perimit. Quid potes alibi videre, quod hîc non vides? Ecce cælum, & terra, & omnia elementa; nam ex istis, omnia sunt facta.

8 Quid potes alicubi videre, quod diu potest sub sole permanere? Credis te forsitan satiari, sed non poteris pertingere. Si cuncta videres præsentia, *Eccle. 3.* quid esset nisi visio vana? Leua oculos *Psf. 122.* tuos ad Deum in excelsis, & ora pro peccatis tuis & negligentis. Dimitte vana vanis: tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus. Claude super te *Mat. 6.* ostium tuum, & voca ad te Iesum, dilectum tuum. Mane cum eo in cella,
quia

quia non inuenies alibi tantam pacem. Si non exisses, nec quidquam de rumoribus audisses, meliùs in bona pace permansisses. Ex quo noua delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

CAP. XXI.

De compunctione cordis.

Prout. 19 **I** Si vis aliquid proficere, cōserua te in timore Dei, & noli esse nimis liber: sed sub disciplina, cohibe omnes sensus tuos, nec ineptæ ne tradas lætitiæ. Da te ad cordis compunctionem, & inuenies deuotionem. Compunctio multa bona aperit, quæ dissolutio citò perdere consuevit. Mirum est, quòd homo potest vmquam perfectè in hac vita letari: qui suum exilium, & tam multa pericula animæ suæ, considerat & pensat.

2 Propter leuitatem cordis, & negligentiam defectuum nostrorum, non sentimus animæ nostræ dolores: sed sæpè vanè ridemus, quādo meritò flere deberemus. Non est vera libertas, nec bona lætitia, nisi in timore Dei cū
bona

bona conscientia. Felix, qui abiicere potest omne impedimentum distractionis, & ad vnionem se recolligere sanctæ compunctionis. Felix, qui à se abdicat, quidquid conscientiam suam maculare potest vel grauare. Certa viriliter, consuetudo consuetudine vincitur. Si tu scis homines dimittere, ipsi benè te dimittent tua facta facere.

3 Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices causis maiorū. Habe semper oculū super te primum, & admo-
neas teipsum specialiter, præ omnibus tibi dilectis. Si non habes fauorem ho- *Gal. i.*
minum, noli ex hoc tristari: sed hoc sit tibi graue, quia non habes te satis benè & circumspectè, sicut deceret Dei ser-
uum, & deuotum religiosum conuer-
sari. Vtilius est sæpè & securius, quòd *Psal. 76*
homo non habeat multas consolatio-
nes in hac vita, secundū carnem præ-
cipuè. Tamen quòd diuinas non ha-
bemus, aut rariùs sentimus, nos in cul-
pa sumus: quia compunctionem cor-
dis non quærimus, nec vanas & exter-
nas omnino abiicimus.

4 Cognosce te indignū diuina con-
solatione, sed magis dignum multa
tribu-

Iud. 2.
& 20.
item 2.
Reg. 13.

tribulatione. Quando homo est perfectè compunctus, tunc grauis & amarus est ei totus mundus. Bonus homo, sufficientem inuenit materiam dolendi & flendi. Siue enim se considerat, siue de proximo pensat, scit quia nemo sine tribulatione hîc uiuit. Et quantò strictiùs sese considerat, tantò ampliùs dolet. Materix iusti doloris & internæ compunctionis, sunt peccata & vitia nostra, quibus ita inuoluti iacemus, vt rarò cælestia contemplari valeamus.

Eccli. 7.

5 Si frequentiùs de morte tua, quàm de longitudine vitæ cogitares, non dubium quin feruentiùs te emendares. Si etiam futuras inferni siue purgatorij pœnas, cordialiter perpenderes, credo quòd libenter laborem & dolorem sustineres, & nihil rigoris formidares. Sed quia ad cor ista non transeunt, & blandimenta adhuc amamus, ideò frigidi & valdè pigri remanemus.

Mat. 25

6 Sæpè est inopia spiritus, vnde tam leuiter conqueritur miserum corpus: Ora igitur humiliter ad Dominum, vt det tibi compunctionis spiritum,
 &

& dic cum Propheta: Ciba me Domine pane lachrymarum, & potum da mihi, in lachrymis, in mensura. *Psal. 79*

CAP. XXII.

De consideratione humane miserie.

MISERES, vbicumque fueris, & quocumque te verteris, nisi ad Deum te conuertas. Quid turbaris, quia non succedit tibi, sicut vis & desideras? Quis est, qui habet *Eccle. 6.* omnia, secundum suam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum super terram. Nemo est in mundo, sine aliqua tribulatione vel angustia, quamuis Rex sit vel Papa. Quis est, qui melius habet? utique qui pro Deo, aliquid pati valet.

2 Dicunt multi imbecilles & infirmi, *Luc. 12.* Ecce, quam bonam vitam ille homo habet, quam diues, quam magnus, quam potens & excelsus? Sed attende ad caelestia bona, & videbis quod omnia ista temporalia, nulla sunt; sed valde incerta & magis grauantia, quia nunquam sine sollicitudine & timore possidentur. Non est hominis felicitas, *Prov. 19*

tas,

Iob 14 tas, habere temporalia ad abundan-
Eccle. 2. tiam, sed fufficit ei mediocritas. Verè
 miseria est, viuere super terram. Quā-
 tō homo voluerit esse spiritualior, tā-
 tō præfens vita fit ei amarior; quia
 sentit meliùs, & videt clariùs huma-
 næ corruptionis defectus. Nam com-
 edere, bibere, vigilare, dormire,
 quiescere, laborare, & ceteris necessi-
 tatibus naturæ subiacere; verè magna
 miseria est, & afflictio homini de-
 uoto, qui libenter esset absolutus, &
 liber ab omni peccato.

3 Valdè enim grauatatur interior ho-
 mo, necessitatibus corporalibus in
 hoc mundo. Vnde Propheta deuotè
 rogat, quatenus liber ab istis esse va-
Psal. 24 leat, dicens: De necessitatibus meis
 erue me Domine. Sed væ, non cog-
 noscentibus suam miseriam: & am-
 plius væ illis, qui diligunt hanc mise-
Rom. 8. tam & corruptibilem vitam. Nam in-
 tantum quidam hanc amplectuntur
 (licet etiam vix necessaria laborando,
 aut mendicando habeant) vt si pos-
 sent hîc semper viuere, de regno Dei
 nihil curarent.

Rom. 8. 4 O infani & infideles corde, qui
 tam

tam profundè in terris iacent, vt nihil, nisi carnalia sapiant. Sed miseri, adhuc in fine grauiter sentient, quàm vile & nihilum erat, quod amaauerunt. Sancti autem Dei, & omnes deuoti amici Christi, non attenderunt, quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tempore floruerunt: sed tota spes eorum & intentio, ad æterna bona anhelabat. Ferebatur totum desiderium ipsorum sursum ad mansura & inuisibilia, ne amore visibilium traherentur ad infima. Noli frater amittere confidentiam proficiendi ad spiritalia, adhuc habes tempus & horam.

1. Pet. I

Heb. I I

Rom. I 3

Heb. I 10

5 Quare vis procrastinare propositum tuum? Surge, & in instanti incipe, & dic: Nunc tempus est faciendi, nunc tempus est pugnandi, nunc aptum tempus est emendandi. Quando male habes, & tribularis, tunc tempus est promerendi. Oportet te transire per ignem & aquam, antequam venias in refrigerium. Nisi tibi vim feceris, vitium nõ superabis. Quamdiu istud fragile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus, nec sine tædio & dolore viuere. Libenter habere-

Psal. 65

bere-

Rom 7 beremus ab omni miseria quietem;
Genes. 3 sed quia per peccatum perdidimus
 innocentiam, amisimus etiam veram
2. Cor. 5 beatitudinē. Ideò oportet nos tenere
 patientiam, & DEI expectare miseri-
 cordiā; donec transeat iniquitas hæc,
 & mortalitas absorbeatur à vita.

Gen. 6. 6 O quanta fragilitas humana, quæ
 8. semper prona est ad vitia? Hodie con-
 fiteris peccata tua, & cras iterum per-
 petras confessa. Nunc proponis caue-
 re, & post horam agis, quasi nihil pro-
2 Mach. 9. posuisses. Meritò ergo nosipfos hu-
 miliare possumus, nec vnquam ali-
 quid magni de nobis sentire; quia tam
 fragiles & instabiles sumus. Citò et-
 iam potest perdi per negligentiam,
 quod multo labore vix tandem ac-
 quisitum est per gratiam.

7 Quid fiet de nobis adhuc in fi-
 ne, qui tepescimus tam manè? Væ
 nobis, si sic volumus declinare ad
 quietem, quasi iam pax sit & securitas,
 quum necdum appareat vestigium
 veræ sanctitatis, in conuersatione no-
 stra. Benè opus esset, quòd adhuc ite-
 rum institueremur, tamquam boni
 nouitij ad mores optimos: si fortè spes
 esset

effet de aliqua futura emendatione, & maiori spirituali profectu.

CAP. XXIII.

De meditatione mortis.

I VALDE citò erit tecum hîc factum, vide aliter quomodo te habeas: hodie homo est, & cras non comparet. Cùm autem sublatus fuerit ab oculis, etiam citò transit à mente. O hebetudo & duritia cordis humani, quod solùm præsentia meditatur, & futura non magis præuidet. Sic te in omni facto & cogitatu deberes tenere, quasi hodie esses moriturus. Si bonam conscientiam haberes, non multùm mortem timeres. Meliùs esset peccata cauere, quàm mortem fugere. Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? Cras est dies incerta, & quî scis, si crastinum habebis?

2 Quid prodest diu viuere, quando tam parum emendamur? Ah longa vita non semper emendat, sed sæpè culpam magis auget. Utinam per vnâ diem benè essemus conuersati in hoc mundo. Multi annos computant cõ-

C uer-

Iob 9.

E 14.

11e Lucæ

12 E

Heb. 9.

Matt.

25.

Luc. 12.

Sap. 4.

Mat. 24.

E 25.

uersionis, sed sæpè paruus est fructus emendationis. Si formidolosum est mori, forsitan periculosius erit diu-
Eccle. 7. tiùs viuere. Beatus, qui horam mortis suæ semper ante oculos habet, & ad moriendum quotidie se disponit. Si vidisti aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eandem transibis viam.

Heb. 9. 3 Quum manè fuerit, puta te ad vesperum non peruenturum. Vespere autem factò, manè non audeas tibi

Luc. 21 polliceri. Semper ergo paratus esto, & taliter viue, vt numquam te imparatum mors inueniat. Multi subitò & improuisè moriuntur. Nam hora,

Matth. 24. qua non putatur, filius hominis venturus est. Quando illa extrema hora venerit, multum aliter sentire incipies

Luc 12. de tota vita tua præterita: & valdè dolebis, quòd tam negligens & remissus fuisti.

Eccle. 41 4 Quàm felix & prudens, qui talis nūc nititur esse in vita, qualis optat inueniri in morte. Dabit namq; magnam fiduciam feliciter moriendi, perfectus contemptus mundi, feruens desiderium in virtutibus proficiendi,

amor

amor disciplinae, labor poenitentiae, promptitudo obedientiae, abnegatio sui, & supportatio cuiuslibet aduersitatis pro amore Christi. Multa bona potes operari, dum sanus es: sed infirmatus, nescio, quid poteris. Pauci ex infirmitate meliorantur: sic & qui multum peregrinantur, raro sanctificantur.

5 Noli confidere super amicos & proximos, nec in futurum tuam differas salutem: quia citius obliuiscuntur tui homines, quam aestimas. Melius est nunc tempestiuè prouidere, & aliquid boni pramittere, quam super aliorum auxilio sperare. Si non es pro teipso sollicitus modò, quis erit pro te sollicitus in futuro? Nunc tempus est valdè pretiosum. Nunc sunt dies salutis. Nunc tempus acceptabile. Sed proh dolor, quòd hoc utiliùs non expendis, in quo promereri vales, vnde aeternaliter viuas! Veniet, quando vnum diem seu horam, pro emendatione desiderabis, & nescio, an impetrabis.

Isa. 30.

Eccl. 31.

Jer. 17.

Eccl. 48

Matt. 6

6 Eia charissime, de quanto periculo te poteris liberare: de quàm ma-

gno timore eripere, si modò semper
 timoratus fueris, & suspectus de mor-
 te. Stude nunc taliter viuere, vt in
 hora mortis valeas potiùs gaudere,
 quàm timere. *Rom. 6.* Disce nunc mori mun-
Luc. 14 do, vt tunc incipias viuere cum Chri-
 sto. Disce nunc omnia contemnere,
 vt tunc possis liberè ad Christum per-
1 Cor 9 gere. Castiga nunc corpus tuum per
 pœnitentiam, vt tunc certam valeas
 habere confidentiam.

Luc. 12 7 Ah stulte, quid cogitas te diu vi-
 cturum, quum nullum diem habeas
 hîc securum? Quàm multi decepti
 sunt, & insperatè de corpore extracti?
 Quotiens audisti à dicentibus, quia
 ille gladio cecidit, ille submersus est,
 ille ab alto ruens ceruicem fregit, ille
 manducando obriguit, ille ludendo
 finem fecit. Alius igne, alius ferro,
 alius peste, alius latrocinio interit:
 & sic omnium finis mors est, & vi-
 ta hominum tamquam vmbra subi-
 tò pertransit.

Iob 14. 8 Quis memorabitur tui post mor-
 tem? & quis orabit pro te? Age, age
 nunc charissime, quicquid agere po-
 tes: quia nescis quando morieris,
 nescis

nescis etiam quid te post mortem sequetur. Dum tempus habes, congrega tibi diuitias immortales. Præter salutē tuam, nihil cogites; solūm quæ Dei sunt, cures. Fac nunc tibi amicos, venerando Dei Sanctos, & eorum actus imitando: vt cūm defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula.

9 Serua te tamquam peregrinum & hospitem super terram, ad quem nihil spectat de mundi negotiis. Serua cor liberum, & ad Deum sursum erectum, quia non habes hīc manentem ciuitatem. Illuc preces & gemitus quotidianos, cum lachrymis dirige, vt spiritus tuus mereatur ad Dominum, post mortem, feliciter transire. Amen.

CAP. XXIIII.

De iudicio, & pœnis peccatorum.

IN omnibus rebus respice finem, & qualiter ante districtum stabis iudicem, cui nihil est occultum; qui muneribus non placatur, nec excitationes recipit: sed, quod iustum

Mat. 6.

Luce

12.

Gal. 6.

Luce

16.

Heb. 11

1 Pet. 2

Hebr.

13.

Hebr.

10.

- Iob 9.* est, iudicabit. O miserrime & insipiens peccator, quid respondebis Deo, omnia mala tua scienti: qui interdum formidas vultum hominis irati? *Luc. 16* Vt quid non prauides tibi in die iudicij, quando nemo poterit per alium excusari vel defendi: sed vnusquisque, sufficiens onus erit sibi ipsi?
- 2 Cor. 6* Nunc labor tuus est fructuosus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor satisfactorius, & purgatiuus.
- Iac. 1.* 2 Habet magnum & salubre purgatoriũ patiens homo, qui suscipiens iniurias, plus dolet de alterius malitia, quàm de sua iniuria: qui pro contrariantibus sibi libenter orat, & ex corde culpas indulget, qui veniam ab aliis petere non retardat: qui facilius miseretur, quàm irascitur: qui sibi ipsi violentiam frequenter facit, & carnem omnino spiritui subiugare conatur. Melius est modò purgare peccata, & vitia refecare, quàm in futuro purganda reseruare. Verè nos ipsos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3 Quid aliud ignis ille deuorabit, nisi

nisi peccata tua? Quantò ampliùs tibi ipsi nunc parcis, & carnem sequeris: tantò duriùs postea lues, & maiorem materiam comburendi referuas. In quibus homo peccauit, in illis grauiùs punietur. Ibi acediosi, ardentibus stimulis perurgentur: & gulosi, ingenti siti ac fame cruciabantur. Ibi luxuriosi, & voluptatù amatores, ardenti pice & fœtido sulphure perfundentur: Et sicut furiosi canes, præ dolore inuidiosi vlulabunt.

4 Nullum vitium erit, quod suum proprium cruciatum non habebit. Ibi superbi, omni confusione replebuntur: & auari, miserrima egestate artabuntur. Ibi erit vna hora grauior in pœna, quàm hîc centum anni in amarissima pœnitentia. Ibi nulla requies est, nulla consolatio damnatis: hîc tamen interdum cessatur à laboribus, atque amicorum fruitur solatiis. Esto modò sollicitus & dolens, pro peccatis tuis: vt in die iudicij, securus sis cum Beatis. Tunc enim iusti stabunt in magna constantia aduersus eos, qui se angustiauerunt, & depresserunt. Tunc stabit ad iudican-

Iob 40.
& 41.

Sap. 5.

dum, qui modò se subiicit humiliter iudiciis hominum. Tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis, & pauebit vndique superbus.

5 Tunc videbitur sapiens in hoc mundo fuisse, qui pro Christo didicit stultus & despectus esse. Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpessa, & omnis iniquitas oppilabit os suum. Tunc gaudebit omnis deuotus, & inuerebit omnis irreligiosus.

2. Cor. 4. Tunc plus exultabit caro afflictà, quàm si in delitiis fuisset semper nutrita. Tunc splendet habitus vilis, & obtenebrescet vestis subtilis. Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quàm deauratum palatium. Tunc iuuabit plus constans patientia, quàm omnis mundi potentia. Tunc amplius exaltabitur simplex obedientia, quàm omnis sæcularis astutia.

Isa. 29.

6 Tunc plus lætificabit pura & bona conscientia, quàm docta philosophia. Tunc plus ponderabit contemptus diuitiarum, quàm totus thesaurus terrigenarum. Tunc magis consolaberis super deuota oratione, quàm super delicata comestione. Tunc potius

tius gaudebis de seruato silentio, quàm de longa fabulatione. Tunc plus valebunt sancta opera, quàm multa pulchra verba. Tunc plus placebit stricta vita & ardua pœnitentia, quàm omnis delectatio terrena. Discite te nunc in modico pati, vt tunc à grauioribus valeas liberari. Hic primò proba, quid possis postea. Si nunc tam parum vales sustinere, quomodo æterna tormenta poteris sufferre? Si modò modica passio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet? Ecce verè non potes duo gaudia habere, delectari hinc in mundo, & postea regnare cum Christo.

7 Si vsque in hodiernum diem, *Luc. 12.* semper in honoribus & voluptatibus vixisses: quid totum tibi profuisset, si iam mori in instanti contingeret?

Omnia ergo vanitas, præter amare *Eccle 1.* Deum, & illi soli seruire. Qui enim *Rom. 8.* Deum ex toto corde amat: nec mortem, nec supplicium, nec iudicium, nec infernum metuit: quia perfectus amor, securum ad Deum accessum facit. Quem autem adhuc peccare delectat, non mirum, si mortem & iu-

58 DE IMITATIONE
dicium timeat. Bonum tamen est, vt
si necdum amor à malo te reuocat,
saltem timor gehennalis coërceat.
Qui verò timorem Dei postponit,
diu stare in bono non valebit, sed dia-
boli laqueos citiùs incurret.

C A P. XXV.

*De feruenti emendatione totius
vite nostre.*

2 Tim. 1 **E**STO vigilans & diligens, in Dei
4. seruitio: & cogita frequenter,
ad quid venisti, & cur sæculum reli-
quisti? Nõne vt Deo viueres, & spi-
ritualis homo fieres? Igitur ad pro-
fectum ferueas, quia mercedem labo-
rum tuorum in breui recipies: nec erit
tunc ampliùs timor aut dolor, in fini-
bus tuis. Modicum nunc laborabis,
& magnam requiem, imò perpetuam
lætitiã, inuenies. Si tu permanseris
fidelis & feruidus in agendo, Deus
procul dubio erit fidelis & locuples
in retribuendo. Spem bonam retine-
re debes, quòd ad palmam peruenies:
sed securitatem capere non oportet,
ne torpeas, aut elatus fias.

2 Cùm

2 Cùm quidam anxius, inter metum & spem frequenter fluctuaret, & quadam vice mœrore confectus, in Ecclesia ante quoddam altare se in oratione prostrauisset, hæc intra se reuoluit dicens: O si scirem, quòd adhuc perseueraturus essem! statimque audiuit diuinum intus responsum: Quid, si hoc scires, quid facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles, & benè securus eris. Moxque consolatus, & confortatus, diuinæ se commisit voluntati, & cessauit anxia fluctuatio. Noluitque curiosè inuestigare, vt sciret, quæ sibi essent futura: sed magis studuit inquirere, quæ esset voluntas Dei beneplacens & perfecta, ad omne opus bonum inchoandum & perficiendum. Rom. 12.

3 Spera in Domino, & fac bonitatem (ait Propheta) & inhabita terram, & pascêris in diuitiis eius. Vnum est, quod multos à profectu, & feruenti emendatione retrahit: horror difficultatis, seu labor certaminis. Enimuerò, illi maximè præ ceteris in virtutibus proficiunt, qui ea, quæ sibi magis grauiâ & contraria sunt, viri-

lius vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliolem: vbi magis seipsum vincit, & in spiritu mortificat.

4 Sed non omnes habent æquè multum, ad vincendum & moriendum. Diligens tamen æmulator, valentior erit ad proficiendum, etiam si plures habeat passiones, quàm alius benè morigeratus, minùs tamen feruens ad virtutes. Duo specialiter ad magnam emendationem iuuant: videlicet, subtrahere se violenter, ad quod natura vitiosè inclinatur: & feruenter instare pro bono, quo ampliùs quis indiget. Illa etiam studeas magis cauere & vincere, quæ tibi frequentius in aliis displicent.

5 Ubique profectum tuum capias: vt si bona exempla videas vel audias, ad imitandum accendaris. Si quid autem reprehensibile consideraueris, caue ne idem facias; aut si aliquando fecisti, citiùs emendare te studeas. Sicut oculus tuus alios considerat, sic iterùm ab aliis notaris. Quàm iucundum & dulce est, videre feruidos & deuotos fratres, benè morigeratos & disciplina-

plinos. Quàm triste est & graue, *Ephe. 5.*
 videre inordinatè ambulantes: qui ea, *Co 1.*
 ad quæ vocati sunt, non exercent. *Cor 12.*
Eccl. 3.

Quàm nociuum est, negligere voca-
 tionis suę propositum: & ad non com-
 missa sensum inclinare?

6 Memor esto arrepti propositi, &
 imaginem tibi propone Crucifixi. Be-
 nè verecundari potes, inspecta vita Ie-
 su Christi: quia necdum magis illi te
 conformare studuisti, licet diu in via
 Dei fuisti. Religiosus, qui se intentè
 & deuotè in sanctissima vita & passio-
 ne Domini exercet, omnia vtilia &
 necessaria sibi, abundāter ibi inueniet:
 nec opus est, vt extra Iesum, aliquid
 melius quærat. O si Iesus crucifixus *Gal. 2.*
 in cor nostrum veniret, quàm citò & *Co 6.*
 sufficienter, docti essemus?

7 Religiosus feruidus, omnia benè
 portat & capit, quæ illi iubentur. Re-
 ligiosus negligens & tepidus, habet
 tribulationem super tribulationem, &
 ex omni parte patitur angustiam: quia
 interiori consolatione caret, & exte-
 riorem quærere prohibetur. Religio-
 sus extra disciplinam viuens, graui
 patet ruina. Qui laxiora quærit &

remiffiora, femper in anguftiis erit: quia aut vnum, aut reliquum fibi difplicebit.

8 Quomodo faciunt, tam multi alij religiofi, qui fatis arctati funt, fub disciplina clauſtrali? Rarò exeunt, abſtractè viuunt, pauperrimè comedunt, groſſè veſtiuntur, multùm laborant, parum loquuntur, diu vigilant, mature ſurgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & ſe in omni diſciplina cuſtodiunt. Attende Carthuſienſes, Cifterciennes, & diuerſæ Religioſis monachos ac moniales: qualiter omni nocte, ad pſallendum Domino aſſurgunt. Et ideò turpe eſſet, vt tu deberes in tam ſancto opere pigritare: vbi tanta multitudo religioſorum, incipit Deo iubilare.

9 O ſi nihil aliud faciendum incumberet, niſi Dominum Deum noſtrum toto corde & ore laudare! O ſi numquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire: ſed ſemper poſſes Deum laudare, & ſolummodò ſpiritualibus ſtudiis vacare: tunc multò felicior eſſes quàm modò, cùm carni ex qualicumque neceſſitate ſeruis.

Vti-

Vtinam non essent istæ necessitates, sed solummodò spirituales animæ refectiones, quas (heu) satis rarò degustamus.

10 Quando homo ad hoc peruenit, quòd de nulla creatura consolationem suam quærit, tunc ei Deus primò perfectè sapere incipit: tunc etiam benè contentus de omni euentu rerum erit. Tunc nec pro magno lætatur; nec pro modico contristabitur: sed ponit se integrè & fiducialiter in Deo, qui est ei omnia in omnibus: cui nihil vtique perit nec moritur, sed omnia ei viuunt, & ad nutum incunctanter deseruiunt.

11 Memento semper finis, & quia perditum non redit tempus. Sine sollicitudine & diligentia, numquam acquires virtutes. Si incipis tepescere, incipies malè habere. Si autem dederis te ad feruorem, inuenies magnam pacem, & senties leuiorem laborem, propter Dei gratiam, & virtutis amorem. Homo feruidus & diligens, ad omnia est paratus. Maior labor est resistere vitiis & passionibus, quàm corporalibus insudare laboribus. Qui

paruos

Ro. 11.

1.

Cor. 8.

12. &

15.

Eccli. 7.

Apo. 3.

Eccli.

19.

paruos non vitat defectus, paulatim
labitur ad maiores. Gaudebis semper
vespere, si diem expendas fructuosè.
Vigila super teipsum, excita teipsum,
admone teipsum; & quicquid de aliis
sit, non negligas teipsum. Tantum
proficies, quantum tibiipfi vim intu-
leris. Amen.

F I N I S.

THO.